

Protokoll (nr 8)

Sammanträdesdatum: 2024-11-11

Tid: 13:00–15:30

Plats: Kommunstyrelsens sal

Paragrafer: 78–91

Närvarande

Åsa Hartzell Grüner	(M) vice ordförande
Louise Warenius	(S)
Anna Siitam Wadman	(MP), via Teams
Harriet Andreasson	(L)
Johanna Holmdahl	(KD), via Teams
Maria Nilsson	(C)

Björn Lindquist	FRG/RBU, via Teams
Denise Nydén Cresso	FRG/SRF
Tord Hansson	FRG/RTP
Gunbritt Ståhlberg	FRG/Diabetesföreningen
Ida Hansson	FRG, via Teams
Jonny Gustavsson	GDF, via Teams

Övriga

Kristin Eliasson	Stadsledningskontoret § 86
Erik Johansson Lönnrot	Stadsmiljöförvaltningen §82
Linda Wenthe	Stadsledningskontoret §78
Ola Hendar	Stadsledningskontoret
Stina Ogbonnaya	Stadsledningskontoret

Protokoll (nr 8)

Sammanträdesdatum: 2024-11-11

§ 78

Mötet öppnas

Ordföranden hälsar alla välkomna och öppnar mötet.

Linda Wenthe, ny avdelningschef på avdelningen samhällsutveckling och hållbarhet på stadsledningskontoret, presenterar sig för rådet. Avdelningen ansvarar för samordningen av Göteborgs Stads råd för funktionsrätt (GRF).

§ 79

Val av justerare

Tord Hansson väljs att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

§ 80

Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs med följande övriga frågor:

- a) Utveckling av samråd/dialog/påverkan med civilsamhället
- b) Fråga om eventuell nedläggning av Klippan kooperativet
- c) Information om avsägelse

§ 81

Föregående protokoll

Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna.

§82

Styrning fysisk tillgänglighet och universell utformning inom stadsutveckling.

Erik Johansson Lönnrot, Stadsmiljöförvaltningen

Erik Johansson Lönnrot presenterar ett pågående uppdrag som handlar om att stärka stadens styrning när det gäller fysisk tillgänglighet och universell utformning inom stadsutveckling. Ett förslag till riktlinje kommer att presenteras för nämnden under 2025. Presentationen biläggs till protokollet.

Gunbritt Stålborg påpekar att det är viktigt att inte glömma bort andra aspekter av tillgänglighet som exempelvis kognitiv tillgänglighet. Gunbritt förslår att förvaltningen inkluderar ett avsnitt om dofter och parfymade produkter i de styrdokument som rör inomhusmiljöer.

Erik Johansson Lönnrot förtydligar att uppdraget enbart fokuserar på fysisk tillgänglighet, men tar med sig förslaget att inkludera dofter i utformningen av inre miljöer.

Tord Hansson saknar en beskrivning av hur befintliga utomhusmiljöer ska underhållas för att säkerställa att tillgängligheten bibehålls. I många delar av staden är underhåll av både gator och parkeringar undermåligt, särskilt under vinterhalvåret.

Erik Johansson Lönnrot hänvisar till en handlingsplan för tillgänglighet som förvaltningen planerar att ta fram. I handlingsplanen kan frågor som rör drift och underhåll inkluderas.

Denise Nydén Cresso föreslår att förvaltningen inför en checklista som ska vara förpliktigande för verksamheterna att följa. Denise betonar vikten av konkreta mål som är möjliga att följa upp när programtiden har löpt ut.

§83

Remiss, Göteborgs Stads policy för parkering

Beslut

Göteborgs Stads råd för funktionsrätt beslutar att översända tidigare framtaget remissvar med följande tillägg: rådet är kritiska till att Göteborgs Stads program för full delaktighet inte omnämns bland de styrande dokumenten i policyn.

Inga politiker har deltagit i beslutet.

Denna punkt i protokollet förklaras omedelbart justerad.

§84

Återrapportering arbetsgrupp öppet möte för allmänheten

Rådssamordnare Stina Ogbonnaya informerar om att det öppna mötet för allmänheten kommer att hållas på Blå stället i Angered den 10 december. Det övergripande temat för mötet kommer att vara rättigheter och möjligheter att vara delaktig i samhället. Syftet med mötet är att bjuda in till en dialog där allmänheten får träffa rådet och diskutera de frågor de tycker är viktiga. Målgrupp är främst barn och unga med funktionsnedsättningar, men även vårdnadshavare och andra vuxna.

Ledamöter som kan och har möjlighet att hjälpa till med praktiska uppgifter före, under och efter mötet är välkomna att kontakta Stina.

§85

Granskningskommittén CRPD:s rekommendationer till Sverige

Ida Hansson, Funktionsrätt Göteborg

Ida Hansson redogör för granskningskommittén för Konventionen för rättigheter för personer med funktionsnedsättningar (CRPD) rekommendationer till Sverige. I presentationen fokuserar Ida på de kommentarer som faller under Göteborgs Stads ansvarsområden. Ida undrar vilka av de identifierade förbättringsområdena som rådet vill prioritera att börja med? Presentationen biläggs protokollet.

Denise Nydén Cresso anser att en prioriterad fråga är föräldrar med funktionsnedsättnings möjligheter till stöd och service. Några andra frågor som Denise vill lyfta är synskadades begränsade rätt till stöd enligt LSS samt den försämring av serviceinsatser som sker i Göteborgs Stad efter att en person fyllt 65 år. Vidare menar Denise att det finns en risk att kommuner lägger sig på en lägre servicenivå för att inte locka till sig personer med stora behov av insatser från andra kommuner.

Tord Hansson anser att en angelägen fråga för rådet att arbeta vidare med är möjligheten till arbete och sysselsättning.

Flera ledamöter nämner krishantering som ett prioriterat område, där det finns stora förbättringsområden.

Protokoll (nr 8)

Sammanträdesdatum: 2024-11-11

Ida Hansson undrar hur Göteborgs Stads samverkan med Myndigheten för delaktighet (MFD) ser ut? MFD har fått ett uppdrag från regeringen att informera om samt inhämta kommuners och andra aktörers bedömning av rekommendationernas innebörd för den egna organisation. Ida önskar en återrapportering från Göteborgs Stads dialog med MFD.

Samordnaren tar på sig att undersöka detta.

§ 86

Besök av äldreombudsmannen Kristin Eliasson

Kristin Eliasson, ny äldreombudsman i Göteborgs Stad, medverkar på sammanträdet för att berätta om sitt uppdrag och arbete. Kristin vill gärna höra mer om vad ledamöter får till sig från seniorer och uppmanar rådet att bjuda in henne till de forum där hon kan komma i kontakt med målgruppen.

Eventuella frågor kan skickas till samordnaren eller direkt till Kristin. Kontaktuppgifterna skickas ut efter mötet.

§87

Information från KS/KF och SLK

- Redovisning av uppdrag att utreda nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i beslutsprocesser som berör funktionsrättsfrågor

Samordnaren informerar om att kommunstyrelsen har fattat beslut i ärendet *Redovisning av uppdrag att utreda nära samråd och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i beslutprocesser*. Kommunstyrelsen biföll stadsledningskontorets förslag samt ett tilläggsyrkande från S, V och MP. I tilläggsyrkandet "[får] Göteborgs Stads nämnder och styrelser [...] i uppdrag att med rapporten som utgångspunkt se över sina samverkansformer och arbetssätt för att aktivt samråda med och involvera funktionsrättsrörelsen inom områden där det anses vara befogat. Uppdraget återredovisas i respektive nämnds och styrelses del- eller årsrapport." (Tilläggsyrkande S, V, MP, nr 30 2024-11-01)

Protokoll (nr 8)

Sammanträdesdatum: 2024-11-11

- Återrapportering fortsatt samverkan och dialog mellan socialförvaltning centrum och Brukarstödsnätverket 2023-12-18

Samordnaren har varit i kontakt med Ulla-Carin Moberg, stab- och kommunikationschef på socialförvaltning centrum som har gett följande information:

Avdelningschefsnätverket försörjningsstöd har gett försörjningsstödsomtagningarna i uppdrag att arbeta med de synpunkter som framförts i Brukarstödsnätverkets skrivelse. Utifrån skrivelsen har medarbetare som arbetar med stadens webbplats tagit fram en lista på sidor att se över på goteborg.se. Social förvaltning centrum har även tagit fram en blankett som heter "Har du förstått informationen?". Blanketten är under utveckling. Förvaltningen träffar Brukarstödsnätverket ca en gång per halvår. De bjuds in vid behov.

§88

Mötestider VT 2025

Arbetsutskottet har föreslagit följande datum för vårens råds- och arbetsutskottsmöten:

AU: 13/1, 10/2, 10/3, 14/4, 12/5

GRF: 27/1, 24/2, 24/3, 28/4, 26/5

Beslut

Göteborg Stads råd för funktionsrätt beslutar i enlighet med Arbetsutskottets förslag.

§ 89

Bordlagda frågor

- a) Textningen av kommunfullmäktiges sammanträden.

Björn Lindquist framför att textningen av vissa av kommunfullmäktiges sammanträden har varit bristfällig.

Samordnaren tar med sig frågan.

§ 90

Övriga frågor

a) Utveckling av samråd/dialog/påverkan med civilsamhället

Tord Hansson önskar att fler politiker lyfter vikten av samråd med civilsamhället och synliggör den kompetens och erfarenhet som dessa organisationer bidrar med. Tord anser att politiker kan bli bättre på att ge ett erkännande till de organisationer som de samverkar med. Han uppmanar politikerna i rådet att med sig frågan till sina respektive partier för fortsatt diskussion. Tord föreslår att rådet avsätter tio minuter på nästkommande möte till en gemensam dialog.

Samordnaren föreslår att frågan diskuteras i samband med den kommande utvärderingen av rådets arbete i början av nästa år?

b) Fråga om eventuell nedläggning av Klippan kooperativet

Ida Hansson undrar om politikerna som sitter i nämnden för funktionsstöd har någon ny information angående Klippan kooperativet?

Johanna Holmdahl svarar att frågan kommer att diskuteras på det kommande nämndmötet.

Anna Siitam Wadman meddelar att Råd för funktionsstödsfrågor har möte nästa vecka, frågan om Klippan kooperativet kommer att avhandlas på det mötet.

Samordnaren återkommer med information så snart protokollet från Råd för funktionsstödsfrågors möte har publicerats.

c) Information om avsägelse

Ida Hansson meddelar att hon kommer att sluta på Funktionsrätt Göteborg, vilket innebär att hon även avsäger sig sin plats i GRF.

Ordföranden tackar Ida för hennes tid och arbete i rådet och önskar henne lycka till framöver.

Protokoll (nr 8)

Sammanträdesdatum: 2024-11-11

§91

Mötet avslutas

Ordföranden avslutar mötet.

Underskrifter

Sekreterare

Stina Ogbonnaya

Ordförande

Åsa Hartzell Grüner

Justerande

Tord Hansson

Styrning för Stadsutvecklingen - Fysisk Tillgänglighet och Universell utformning

Presentation för GRF november 2024

Erik Lönnroth – Planeringsledare Tillgänglighet – Planering och Investering - Utformning gata park

Upplägg

- Uppdraget
- Metod
- Nuvarande styrmiljö
- Behov
- Åtgärdsförslag
- Nästa steg
- Frågor?

Uppdraget

Uppdrag gällande styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet

§ 15, 1224/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

2. Stadsmiljönämnden får i uppdrag att, i nära samverkan med berörda nämnder, se över Policy för fysisk tillgänglighet och föreslå vilken styrning som behövs, i form av riktlinje eller liknande. I uppdraget ingår att överväga på vilket sätt universell utformning kan bli en bärande del.

Handling

2022 nr 250.

Uppdragets Mål

Målet är att utifrån devisen ”Så få styrande dokument, med så få vägledande principer, som möjligt”, ta fram en **översiktlig åtgärdsplan med förslag om vilka styrande dokument som ska gälla för universell utformning och den fysiska tillgängligheten i staden.**

Planen ska klargöra behov av nya styrdokument, revideringar och prioriteringsordning samt en tidsplan för arbetet. En bedömning av beslutsnivå för styrningen ska göras (enligt TU:t till beslut).

Åtgärdsplanen ska ta hänsyn till befintliga dokument och principer, med målet att klargöra en enhetlig styrning för frågorna inom ramarna för befintlig organisationsstruktur.

Metod

Samverkan & Dokumentanalys

- Utgångspunkter i:
 - Förstudien för nytt Tillgänglighetsprogram från 2022
 - SLK:s genomlysning av stadens styrande dokument
 - Analys av befintliga styrande dokument.
- Samverkan med:
 - Samverkansgruppen för Fysisk Tillgänglighet
 - Workshop och avstämning med handplockad förvaltningsövergripande grupp (Representanter från SMF, SLK, SBK, EXP).
- Avstämning med:
 - SLK:s grupp kring styrande dokument
 - Funktionshinderombudsmannen
 - Göteborgs råd för Funktionsrätt (GRF)

Nuvarande styrmiljö

Översikt

Styrande dokument för Fysisk Tillgänglighet & Universell Utformning

Lagar och annan författning

FN-konv.
Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

RF 1 kap 2§

Diskriminering
slagen

ALM

HIN

Regionala styrande dokument

Vision Det goda livet (VGR & GR)

Strategi För Kollektivtrafik på lika villkor

Planerande styrande dokument

Reglerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

Program

Program för Full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Göteborgs stads Folkhälsoprogram *

Plan

Handlingsplan för arbetet med MR i Göteborgs stad

Handlingsplan för Åldersvänligt Göteborg

Göteborgs stads plan för Jämlik stad 2029-2022

Handlingsplan för Målbild Koll 2035

Policy

Policy för Fysisk Tillgänglighet i Göteborgs stad

Göteborgs stadsmiljöpolicy (Stadens Golv, Färg, Ljud, Möbler och Träd

Riktlinje

Tillgänglighet för alla i Parker och Naturområden

Lekplatsriktlinjen

Regel

Anvisning

Teknisk handbok (Ses av vissa som nämndspecifik)

Rutin, instruktion

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

öP

Trafikstrategi

Grönstrategi

Grönstrategi

Friluftsprogram

Cykelprogram

Parkeringspolicy

Gångvänligt Göteborg

Riktlinje för Uteserveringar

Vad säger dokumenten?

Styrande dokument för Fysisk Tillgänglighet & Universell Utformning

Planerande styrande dokument

Program:

Program för Full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Göteborgs stads program för en Jämlik stad 2018-2026

Göteborgs stads Folkhälsoprogram

Trafikstrategin

Plan:

Handlingsplan för arbetet med MR i Göteborgs stad

Göteborgs stads plan för Jämlik stad 2029-2022

Handlingsplan för Målbild Koll 2035

Handlingsplan för Åldersvänligt Göteborg

Stadsmiljöplan inom Vallgraven

Vad?

Alla ska kunna delta fullt ut i samhällslivet

- Göra byggnader, platser och transportmedel lättillgängliga.
- Skapa rutiner för att samla in och åtgärda brister.
- Utveckling av policys och riktlinjer för tillgänglighet.

Hållbara och jämlika livsmiljöer

Skapa jämlika livsvillkor genom att utjämna skillnader som påverkar hälsan – fysisk tillgänglighet.

Förtur och anpassad hastighet till gående. Omdisponera gaturummet och skapa mer yta där människor vill vistas. Mer finmaskigt och sammangångade gatunät utan barriärer.

Integrera MR i stadens verksamhet, processer och medarbetares medvetande. Ge jämlig tillgång till rättigheter genom bl.a. delaktighet, inflytande och likabehandlingsplaner.

Väl gestaltade, trygga och omhändertagande bostäder, närmiljöer, rekreation och mötesplatser. Strukturerad och strategisk samverkan kring socialt hållbarhetsarbete.

Integrera tillgängligheten i alla aspekter av samhällsutvecklingen av fysisk-, digital-, social- och kulturell miljö

Bra för äldre = Bra för alla.

Prioritera och balansera upp gångtrafikanterns behov och öka tillgänglighet.

Reglerande styrande dokument

Policy:

Policy för Fysisk Tillgänglighet i Göteborgs stad

Göteborgs stadsmiljöpolicy (Stadens Golv, Färg, Ljud, Möbler och Träd)

Riktlinje

Tillgänglighet för alla i Parker och Naturområden

Lekplatsriktlinjen

Teknisk handbok

Hur?

God tillgänglighet vid ny och ombyggnad. God framkomlighet i utemiljö. Höga krav på tillgänglighet vid markupplåtelse. Succesivt åtgärda och förbättra brister i inomhusmiljö (ink bostäder) Tillgängliga lokaler vid kommunens arrangemang. Publika toaletter ska vara för alla. Informera om tillgänglighet i miljön.

Alla miljöer och tjänster universellt utformade och lättillgängliga för alla.

- Stadens Färg – Strategisk användning av färg och kontrast för läsbarhet och synbarhet.
- Stadens Golv – Materialval för jämnhet, kontrast, halkskydd och orienterbarhet.
- Stadens Ljus – God belysning = jämn, tydlig, rätt temperatur/styrka och bidragande till välmående.
- Stadens Möbler - Design, placering och underhåll.
- Stadens Träd – Integreraring, placering, underhåll och säkerhet.

Närhet till grönt, bra gångstråk och ramper för rörelsehindrade, tydlig skyltning, säker belysning och hållbara material. Sittplatser med arm- och ryggstöd, samt anpassade toaletter och parkeringsplatser. Planera universell och säkerställt platser och stråk tidigt. Undvik nivåskillnader i byggskedet. Regelbundet underhåll och omedelbara åtgärder vid fel/brister. Tillgängliga aktiviteter.

Universellt utformade och tillgängliga för alla nära bostaden. Enligt säkerhetsföreskrifter och främja lek och aktiviteter.

TH – Säkerställer Att fysisk tillgänglighet integreras i I ALL OFFENTLIG BYGGNATION OCH STADSPLANERING IO KOMMUNEN.

Krav och riktlinjer för utformning och projektering av offentliga

Upprepningar...

Styrande dokument för Fysisk Tillgänglighet & Universell Utformning

Planerande styrande dokument

Program:

Program för Full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Göteborgs stads program för en Jämlik stad 2018-2026

Göteborgs stads Folkhälsoprogram

Trafikstrategin

Plan:

Handlingsplan för arbetet med MR i Göteborgs stad

Göteborgs stads plan för Jämlik stad 2029-2022

Handlingsplan för Målbild Koll 2035

Handlingsplan för Åldersvänligt Göteborg

Stadsmiljöplan inom Vallgraven

Vad?

Alla ska kunna delta fullt ut i samhällslivet

- Göra byggnader, platser och transportmedel lättillgängliga.
- Skapa rutiner för att samla in och åtgärda brister.
- Utveckling av policys och riktlinjer för tillgänglighet.

Hållbara och jämlika livsmiljöer

Skapa jämlika livsvillkor genom att utjämna skillnader som påverkar hälsan – fysisk tillgänglighet.

Förtur och anpassad hastighet till gående. Omdisponera gaturummet och skapa mer yta där människor vill vistas. Mer finmaskigt och sammanhängande gatunät utan barriärer.

Integrera MR i stadens verksamhet, processer och medarbetares medvetande. Ge jämlig tillgång till rättigheter genom bl.a. delaktighet, inflytande och likabehandlingsplaner.

Väl gestaltade, trygga och omhändertagande bostäder, närmiljöer, rekreation och mötesplatser. Strukturerad och strategisk samverkan kring socialt hållbarhetsarbete.

Integrera tillgängligheten i alla aspekter av samhällsutvecklingen av fysisk-, digital-, social- och kulturell miljö

Bra för äldre = Bra för alla.

Prioritera och balansera upp gångtrafikanterns behov och öka tillgänglighet.

Reglerande styrande dokument

Policy:

Policy för Fysisk Tillgänglighet i Göteborgs stad

Göteborgs stadsmiljöpolicy (Stadens Golv, Färg, Ljud, Möbler och Träd)

Riktlinje

Tillgänglighet för alla i Parker och Naturområden

Lekplatsriktlinjen

Teknisk handbo

Hur?

God tillgänglighet vid ny och ombyggnad. God framkomlighet i utemiljö. Höga krav på tillgänglighet vid markupplåtelse. Succesivt åtgärda och förbättra brister i inomhusmiljö (ink bostäder) Tillgängliga lokaler vid kommunens arrangemang. Publika toaletter ska vara för alla. Informera om tillgänglighet i miljön.

Alla miljöer och tjänster universellt utformade och lättillgängliga för alla.

- Stadens Färg – Strategisk användning av färg och kontrast för läsbarhet och synbarhet.
- Stadens Golv – Materialval för jämnhet, kontrast, halkskydd och orienterbarhet.
- Stadens Ljus – God belysning = jämn, tydlig, rätt temperatur/styrka och bidragande till välmående.
- Stadens Möbler - Design, placering och underhåll.
- Stadens Träd – Integreraring, placering, underhåll och säkerhet.

Närhet till grönt, bra gångstråk och ramper för rörelsehindrade, tydlig skyltning, säker belysning och hållbara material. Sittplatser med arm- och ryggstöd, samt anpassade toaletter och parkeringsplatser. Planera universell och säkerställt platser och stråk tidigt. Undvik nivåskillnader i byggskedet. Regelbundet underhåll och omedelbara åtgärder vid fel/brister. Tillgängliga aktiviteter.

Universellt utformade och tillgängliga för alla nära bostaden. Enligt säkerhetsföreskrifter och främja lek och aktiviteter.

TH – Säkerställer Att fysisk tillgänglighet integreras i I ALL OFFENTLIG BYGGNATION OCH STADSPLANERING IO KOMMUNEN.

Krav och riktlinjer för utformning och projektering av offentliga

Policy för Fysisk Tillgänglighet

Göteborgs
Stad

Policy

Policy för fysisk tillgänglighet i Göteborgs Stad

(Kommunstyrelsens beslut 2006-06-14 § 273, Redaktionellt på delegation 2023-02-21, dnr 0044/22)

Värdegrund

Göteborg skall vara en bra stad att leva i – även för människor med funktionshinder. Alla skall ha samma möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter.

Alla invånare skall ha lika möjligheter att ta del av Göteborgssamhället. Den fysiska miljön skall bli tillgänglig och det personliga bemötandet förbättras.

Offentliga lokaler och byggnader skall, så långt det är möjligt, vara tillgängliga för alla. De brister som finns i yttre och inre miljö skall åtgärdas successivt.

Andelen bostäder med god tillgänglighet skall öka. Det skall finnas information som beskriver tillgängligheten i olika miljöer inom staden. Trafiken i Göteborg skall öka sin tillgänglighet för människor med funktionshinder.

Vid all ny- och ombyggnad skall god tillgänglighet eftersträvas. Kraven på fysisk tillgänglighet till byggnader och anläggningar, tomtmark och offentliga platser regleras i plan- och bygglagen. Ansvarig för tillgängligheten är fastighetsägaren. Det skall göras få undantag från lagstiftningens krav på tillgänglighet.

När staden upplåter mark till andra fastighetsägare bör höga krav ställas på åtgärder för god tillgänglighet. Gator, torg och parker i Göteborg skall utformas så att tillgängligheten, tryggheten och säkerheten är god. Markbeläggning, väghållning och skyltning skall underlätta framkomligheten.

Kommunen skall vid egna arrangemang som offentliga utbildningar, konferenser och evenemang använda lokaler som är tillgängliga med tanke på olika funktionshinder.

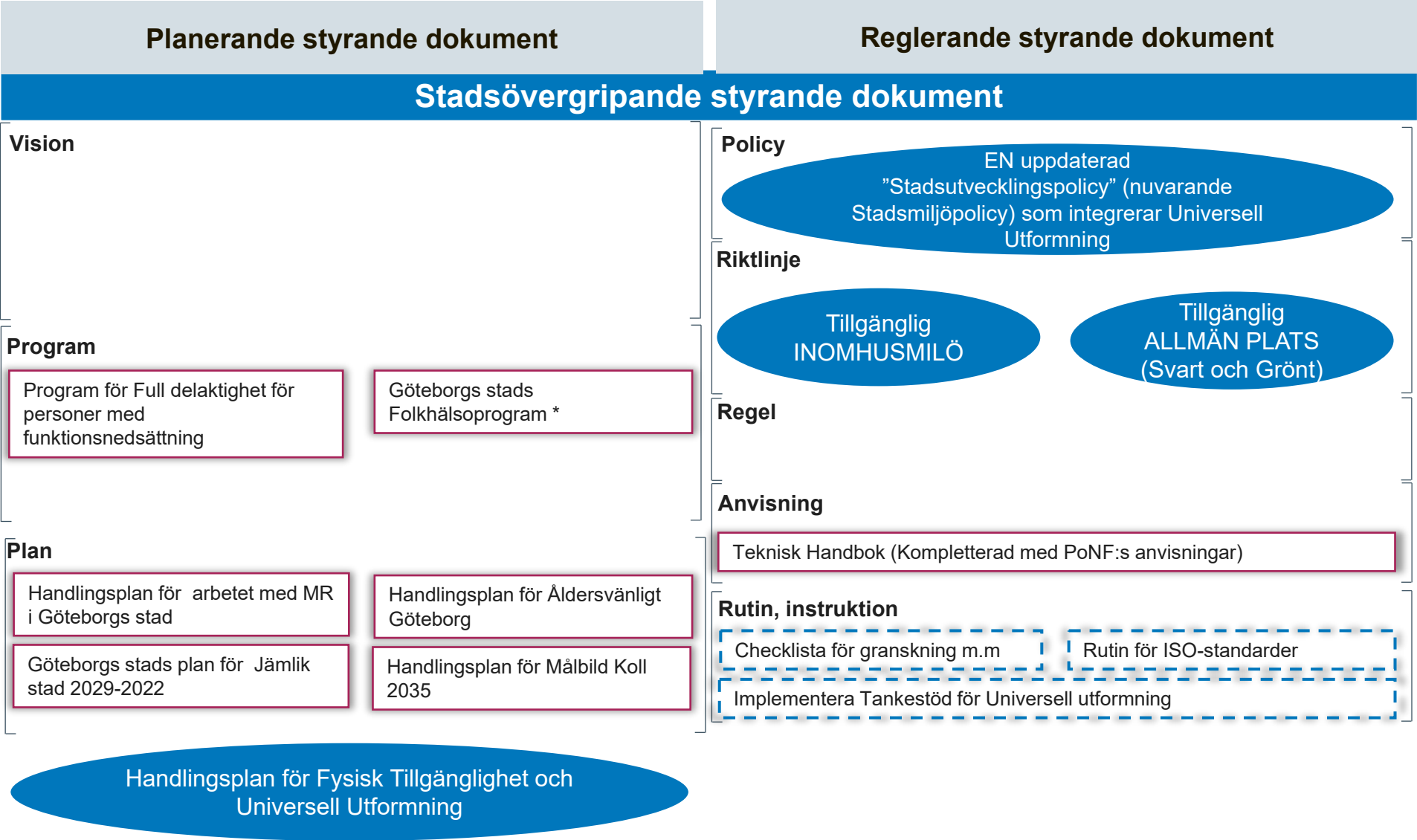
Mål

Alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad skall i hela sin verksamhet aktivt arbeta för att tillgänglighetsperspektivet beaktas i organisationen med inriktning på följande mål:

- Alla har en god framkomlighet i utemiljön
- Alla kan komma in i lokaler och byggnader där allmänheten har tillträde, samt kan ta del av det utbud och den service som erbjuds
- Alla kan använda publika toaletter

Behov

Styrande dokument för Fysisk Tillgänglighet & Universell Utformning

Påvisade behov

- Klarhet i processer – innan nya dokument
- Struktur bakom frågorna
- Långsiktigt strategiskt arbete
- Tydligare styrning i tidigt skede
- Se över rutiner vid skedesövergångar
- Tidig inkludering av tillgänglighetsrådgivare i projekt
- Samverkan mellan projekt och förvaltningar
- Förbättrad granskningsprocess
- Att se helheten och kopplingen mellan projekt och befintlig mark
- Bättre samverkan kring allmän plats
- ETT dokument för allmän plats
- Samsyn kring allmän plats (En linje för svarta/gröna ytor)
- Uppdatera Teknisk Handbok
- Förbättrad kunskapsåterföring om brister i teknisk handbok
- Checklistor för arbetet i Teknik handbok
- Prioriteringar av åtgärder
- Mål-/Handlingsplan för Tillgänglighetsarbetet
- Integrera delar av gamla Stadsmiljöpolicyn i Teknisk handbok
- Uppdatera delar av Stadsmiljöpolicyn (Främst Stadens Golv och –Möbler)
- Tydliggöra kravställningar som klarar upphandlingar över tid
- Integrera kopplingar till Gestaltad livsmiljö
- Avgränsning mellan Inom- / Utomhusmiljö
- Samverkan likt arbetet med framtagandet av Stadsmiljöpolicyns delar
- Universell utformning som designprincip för staden – in i ÖP
- Struktur för arbete gentemot ISO-standarder
- Se över tillgänglighetsperspektiven i SKA/BKA
- Riktlinjer och övriga delar av Tillgänglighetspolicyn in i ny Stadsmiljöpolicy

Åtgärdsförslag

- Att överföra "anvisande" delar av Stadsmiljöpolicy (Stadens Golv, Möbler, Ljud, Färg, Möbler, Träd) till Teknisk handbok.
- Att implementera PoNF:s anvisande styrning i Teknisk handbok.
- Att uppdatera relevanta checklistor i Teknisk handbok.
- Att skapa en handlingsplan för Fysisk Tillgänglighet och Universell utformning
- Att skapa en ny riktlinje för Tillgängliga inomhusmiljöer
- Att skapa en ny riktlinje för Tillgänglig Allmän plats
- Att strukturellt integrera SBF:s tankestöd kring Universell utformning i stadsutvecklingsprocessen.
- Att integrera arbetet med relevanta ISO-standarder i stadsutvecklingen.
- Att revidera Stadsmiljöpolicyn integrera Policy för Fysisk Tillgänglighet.
(Policy för Fysisk Tillgänglighet utgår)
- Tydliggörande om Universell utformning i ÖP

Nästa steg

Vidare arbete

- Vidare förankring av åtgärdsförslaget
- Göra konsekvensanalys
- Ta fram prioriteringsordning
- Ta fram tidsplan
- Utred förutsättningar för revidering av Stadsmiljöpolicyn
- Utred förutsättningar för upphävande av Policyn för Fysisk Tillgänglighet
- Frågan om Teknisk handboks ställning i staden?

- Arbete med nya dokument?

Frågor?

Tack

Kontakt

Erik Lönnroth

Planeringsledare Tillgänglighet & Universell utformning

erik.lonnrot@stadsmiljo.goteborg.se

Stadsmiljöförvaltningen, Göteborgs Stad

Policy för fysisk tillgänglighet i Göteborgs Stad

(Kommunstyrelsens beslut 2006-06-14 § 273, Redaktionellt på delegation 2023-02-21, dnr 0044/22)

Värdegrund

Göteborg skall vara en bra stad att leva i – även för människor med funktionshinder. Alla skall ha samma möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter.

Alla invånare skall ha lika möjligheter att ta del av Göteborgssamhället. Den fysiska miljön skall bli tillgänglig och det personliga bemötandet förbättras.

Offentliga lokaler och byggnader skall, så långt det är möjligt, vara tillgängliga för alla. De brister som finns i yttre och inre miljö skall åtgärdas successivt.

Andelen bostäder med god tillgänglighet skall öka. Det skall finnas information som beskriver tillgängligheten i olika miljöer inom staden. Trafiken i Göteborg skall öka sin tillgänglighet för människor med funktionshinder.

Vid all ny- och ombyggnad skall god tillgänglighet eftersträvas. Kraven på fysisk tillgänglighet till byggnader och anläggningar, tomtmark och offentliga platser regleras i plan- och bygglagen. Ansvarig för tillgängligheten är fastighetsägaren. Det skall göras få undantag från lagstiftningens krav på tillgänglighet.

När staden upplåter mark till andra fastighetsägare bör höga krav ställas på åtgärder för god tillgänglighet. Gator, torg och parker i Göteborg skall utformas så att tillgängligheten, tryggheten och säkerheten är god. Markbeläggning, väghållning och skyltning skall underlätta framkomligheten.

Kommunen skall vid egna arrangemang som offentliga utbildningar, konferenser och evenemang använda lokaler som är tillgängliga med tanke på olika funktionshinder.

Mål

Alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad skall i hela sin verksamhet aktivt arbeta för att tillgänglighetsperspektivet beaktas i organisationen med inriktning på följande mål:

- **Alla har en god framkomlighet i utemiljön**
- **Alla kan komma in i lokaler och byggnader dit allmänheten har tillträde, samt kan ta del av det utbud och den service som erbjuds**
- **Alla kan använda publika toaletter**

FN:s granskningskommittés rekommendationer till Sverige

Granskningsprocessen

- Förhör den 11-12 mars 2024
- Inför förhöret lämnades rapporter från MFD, MR-institutet, civilsamhället.
- Den 26 mars publicerade kommittén sina kommentarer
- 29 maj möte mellan civilsamhället och socialtjänstministern
- Möten med MR-institutet
- Rekommendationerna översattes till svenska under sommaren
- Nästa granskning är 2031

Regeringens uppdrag till MFD

- MFD ska informera berörda myndigheter, regioner, kommuner, det civila samhället samt andra relevanta aktörer om de rekommendationer som FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har lämnat till Sverige.
- I uppdraget ingår att tillgänglighetsanpassa rekommendationerna. Myndigheten ska även inhämta berörda aktörers bedömning om vad rekommendationerna kan innebära för respektive aktör utifrån ett nationellt sammanhang. Uppdraget ska genomföras i samarbete med relevanta aktörer samt i dialog med funktionshindersorganisationerna.
- MFD ska senast den 15 februari 2025 lämna en delredovisning och senast den 15 februari 2026 lämna en slutredovisning av uppdraget till socialdepartementet.

Highlights ur rekommendationerna

- 4 positiva aspekter lyfts fram:
 - 2017 interdepartmental arbetsgrupp
 - MR-institutet inrättades 2021
 - Strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken under 2021-2031 antogs
 - Att barnkonventionen blev lag 2020
- Därefter 27 sidor med oro och rekommendationer

Kommitténs prioriterade områden

- Punkt 6 – om allmänna skyldigheter
- Punkt 14 – om jämlikhet och icke-diskriminering
- Punkt 44 – om rätten att leva självständigt och delta i samhället
- Punkt 54 – om inkluderande utbildning

Punkt 6 – om allmänna skyldigheter

- 6. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ska se till att "funktionsnedsättning" i lagar och politik definieras på ett sätt som stämmer överens med den på mänskliga rättigheter grundade synen på funktionsnedsättning. I synnerhet rekommenderar kommittén att konventionsstaten ska **ändra definitionen av "funktionsnedsättning" i 2008 års diskrimineringslag** så att den definitionen avser resultatet av samspelet mellan funktionsnedsättning och socialt konstruerade hinder.

Punkt 14 – om jämlikhet och icke-diskriminering

- 14. Med erinrande om sin allmänna kommentar nr 6 (2018) rekommenderar kommittén att konventionsstaten ska göra följande:
 - a) **Se över 2008 års diskrimineringslag** i syfte att föreskriva ett uttryckligt skydd mot flerfaldiga och intersektionella former av diskriminering, inbegripet diskriminering som grundar sig på en kombination av funktionsnedsättning och exempelvis ålder, kön, genus, ras, tillhörighet till ursprungsbefolkning, ställning som lesbisk kvinna, homosexuell man, bisexuell person, transperson eller intersexperson, etnicitet, migrationsställning eller nationellt ursprung.
 - b) Ändra 2008 års diskrimineringslag liksom annan relevant lagstiftning och relevanta politiska åtgärder i syfte att dels **avskaffa begränsningarna för förbudet mot bristande tillgänglighet** såvitt avser arbetssökande, bostadssökande och privatpersoner, dels i överensstämmelse med artikel 2 i konventionen **införa en uttrycklig garanti för skälig anpassning som gäller inom alla rättsområden.**

Punkt 14 – om jämlikhet och icke-diskriminering

- c) Ändra den nationella lagstiftningen om **hatbrott** och införa bestämmelser om hatbrott mot personer med funktionsnedsättning samt se till att det samlas in och analyseras specifik statistik över hatbrott mot personer med funktionsnedsättning.
- d) Se till att alla diskriminerande handlingar som begås av polisen kan ifrågasättas på ett ändamålsenligt sätt i domstol.
- e) Se till att det stöd som kan ges enligt den nationella lagstiftningen, inbegripet lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), **utökas till att omfatta alla personer med funktionsnedsättning som är blind eller har en synnedsättning**, så att dem bättre kan delta i det politiska och offentliga livet och i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.

Punkt 44 – om rätten att leva självständigt och delta i samhället

- 43. Kommittén är oroad över **bristen på ledsagarservice** till stöd för personlig rörlighet, inbegripet personer på särskilda boenden för äldre och på gruppboenden liksom för personer som är blinda.
- 44. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ska förbättra åtgärderna till stöd för personlig rörlighet, inbegripet genom ett nationellt program för tillhandahållande av ledsagarservice till stöd för personlig rörlighet, **i synnerhet för, personer på särskilda boenden för äldre och på gruppboenden liksom för personer som är blinda.**

Punkt 54 (?) – om inkluderande utbildning

- 51. Kommittén är oroad över följande:
 - a) Ökningen av segregering åtgärder inom utbildningsområdet och att det saknas en tydlig mekanism för att övervaka och genomföra inkluderande utbildning.
 - b) Att valmöjligheterna i fråga om yrkesutbildning är begränsade och enbart avser segregerade strukturer.
 - c) Att det har skett en minskning av anslagen till skälig anpassning inom utbildning, exempelvis personlig assistans och stöd till elever med funktionsnedsättning.
 - d) Att lärare och övrig personal har otillräcklig utbildning om rätten till inkluderande utbildning och att insatserna för att utveckla specifika färdigheter och undervisningsmetoder är otillräckliga.

Punkt 54 (?) – om inkluderande utbildning

- 52. Med erinrande om sin allmänna kommentar nr 4 (2016) om rätten till inkluderande utbildning och FN:s globala mål 4, delmål 4.5 och indikator 4a för hållbar utveckling rekommenderar kommittén att konventionsstaten, i nära samråd med och under aktiv involvering av organisationer för personer med funktionsnedsättning, elever med funktionsnedsättning och deras familjer, ska göra följande:
 - a) Utveckla en nationell strategi för inkluderande utbildning i syfte att gå från segregerad utbildning till inkluderande utbildning samt inrätta en mekanism för att övervaka och genomdriva tillämpningen av den nationella lagstiftningen om inkluderande utbildning.
 - b) Se till att elever med funktionsnedsättning kan gå i reguljära skolor, bland annat genom att öka tillgängligheten och förekomsten av skälig anpassning för alla typer av funktionsnedsättningar och genom att ombesörja lämpliga transportarrangemang, särskilt i avlägsna områden.

Punkt 54 (?) – om inkluderande utbildning

- c) Se till att elever med funktionsnedsättning får tillgång till kompensatoriska hjälpmedel och läromedel i alternativa och tillgängliga format, exempelvis inkluderande digital åtkomst, alternativa och tillgängliga kommunikationssätt och kommunikationsmedel, inbegripet lättläst, och till kommunikationshjälpmedel och hjälpmedels- och informationsteknik, och se till att det finns tillräckligt många lärare som behärskar svenskt teckenspråk flytande.
- d) **Garantera fortbildning för lärare och övrig personal om inkluderande utbildning på alla nivåer**, inbegripet utbildning i teckenspråk och andra tillgängliga kommunikationsformat, och utveckla ett uppföljningssystem för att undanröja alla former av direkt och indirekt diskriminering av barn med funktionsnedsättning och deras familjer.
- e) Anslå ytterligare resurser för att tillhandahålla skälig anpassning och program för särskilt stöd vid inrättningar för högre utbildning, inbegripet yrkeshögskoleutbildning för studerande med alla typer av funktionsnedsättningar.

Överblick över punkter som är relevanta i en kommunal kontext

Allmänna principer och skyldigheter (artiklarna 1–4)

- Ändra definitionen av "funktionsnedsättning" i svenska lagar och politik, särskilt diskrimineringslagen
- Avstå från att vidta åtgärder som innebär en tillbakagång
- Se till att domstolar och myndigheter i enskilda fall tillämpar konventionen, som grund för krav på åtgärder, eller som vägledning vid tolkning av nationell rätt
- Oro över skillnader mellan olika regioner och kommuner i genomförandet av konventionen; otillräcklig uppföljning på nationell nivå av kommuner och regioners genomförande av konventionen; bristande möjligheter för enskilda att vidta rättsliga åtgärder etc. i fall där kommuner/regioner inte genomför konventionen tillräckligt.

Allmänna principer och skyldigheter (artiklarna 1–4)

- 10. a) Med beaktande av sina skyldigheter enligt artikel 4.5 i konventionen förbättra samordningen mellan regionernas och kommunernas insatser för att genomföra konventionen, se till att regionernas och kommunernas åtgärder för förverkligande av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning är förenliga med deras skyldigheter enligt konventionen och se till att personer med funktionsnedsättning liksom organisationer som företräder dessa får tillgång till ändamålsenliga möjligheter att vidta åtgärder vid otillräckligt genomförande på regional och kommunal nivå.

Allmänna principer och skyldigheter (artiklarna 1–4)

- 12. a) Utveckla och införa rättsligt väletablerade förfaranden för nära samråd med och aktiv involvering av organisationer för personer med funktionsnedsättning – inbegripet organisationer för personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättning, för kvinnor med funktionsnedsättning, för barn med funktionsnedsättning och för personer med funktionsnedsättning som tillhör nationella minoriteter – i samtliga frågor som påverkar dem samt fastställa regler och villkor för dessa förfaranden som bland annat **garanterar att organisationerna får tillräckligt lång tid på sig att lämna sina svar** och att de erhåller **samtliga relevanta handlingar i tillgängliga format**.
- b) Stärka förmågan hos organisationer för personer med funktionsnedsättning – inbegripet organisationer för personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättning, för kvinnor med funktionsnedsättning, för barn med funktionsnedsättning och för personer med funktionsnedsättning som tillhör nationella minoriteter – att aktivt delta i samtliga processer för genomförande av konventionen samt **anslå tillräckliga medel till sådana organisationer**.

Tillgänglighet (artikel 9)

- 21. Kommittén är oroad över följande:
 - A) Att lagbestämmelserna och reglerna om tillgänglighet inom alla områden av livet, inbegripet offentlig upphandling, inte tillämpas på ett enhetligt sätt inom konventionsstatens territorium och att det saknas åtgärder för att integrera universell utformning inom alla områden av livet, inbegripet kollektivtrafik, byggnader, anläggningar, offentliga platser och service samt fysisk, informationsmässig, kommunikativ och digital tillgång, forskning och ny teknik såsom artificiell intelligens.
- 22. Kommittén rekommenderar:
 - a) Se till, i enlighet med artikel 9 i konventionen, att nationella, regionala och kommunala regelverk innehåller föreskrifter om tillgänglighet inom alla områden av livet, inbegripet i offentlig upphandling, se till att det vidtas verkningsfulla och enhetliga åtgärder för att säkerställa att dessa föreskrifter efterlevs och främja universell utformning vid utarbetandet av standarder och riktlinjer.

Tillgänglighet (artikel 9)

- b) Inrätta institutionaliserade mekanismer för nära samråd med och aktiv involvering av personer med funktionsnedsättning, via deras organisationer, i processerna för utarbetande av tillgänglighetsstandarder, och inrätta klagomålsmekanismer som gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem att inge klagomål när deras rätt till tillgänglighet åsidosätts.
- c) Garantera möjligheterna till digital tillgänglighet och elektronisk identifiering för personer med funktionsnedsättning.

Risksituationer och humanitära nödlägen (artikel 11)

- 26. a) Utveckla en övergripande strategi, baserad på mänskliga rättigheter och med ett inkluderande perspektiv på personer med funktionsnedsättning, för alla risksituationer och humanitära katastrofsituationer, inbegripet folkhälsonödlägen, klimatförändring och katastrofriskreducering, i syfte att säkerställa samordning på nationell, regional och kommunal nivå.
- c) Se till att alla personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar och personer med neurodivergens, i risksituationer och humanitära katastrofsituationer, inbegripet folkhälsonödlägen, har möjlighet att utnyttja tillgängliga kommunikations- och informationsmedel, inbegripet lättläst, punktskrift och teckenspråk.

Respekt för hem och familj (artikel 23)

- 49. Kommittén är oroad över följande:
 - a) Att det saknas resurser och tillräckliga stödmekanismer för att de kommunala myndigheterna ska kunna stödja **föräldrar med funktionsnedsättning** och familjer med barn med funktionsnedsättning.
- 50. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten, i nära samråd med och under aktiv involvering av personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem, ska göra följande:
 - a) Säkerställa att rätten till familjeliv förverkligas, att det finns stöd till föräldrar med funktionsnedsättning och till familjer med barn med funktionsnedsättning och **att fördomar kan utrotas bland serviceansvariga enheter inom kommunala myndigheter**, särskilt i avlägsna områden.

Arbete och sysselsättning (artikel 27)

- 58. Med hänvisning till sin allmänna kommentar nr 8 (2022) om rätten till arbete och sysselsättning för personer med funktionsnedsättning rekommenderar kommittén att konventionsstaten ska göra följande:
- a) Se över sin befintliga nationella lagstiftning i syfte att åtgärda systematiska, intersektionella och strukturella hinder som drabbar personer med funktionsnedsättning, särskilt kvinnor med funktionsnedsättning, ungdomar med funktionsnedsättning, personer med funktionsnedsättning som tillhör nationella minoriteter, migranter med funktionsnedsättning och personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar, **vidta åtgärder för att öka antalet personer med funktionsnedsättning på den öppna arbetsmarknaden** och se över hur bedömningen av nedsatt arbetsförmåga görs.

Arbete och sysselsättning (artikel 27)

- b) Se till att anställningskvoterna för personer med funktionsnedsättning faktiskt tillämpas i både den offentliga och den privata sektorn samt att arbetsplatserna är tillgängliga och att skälig anpassning görs på dessa.
- c) Stärka systemet för yrkesutbildning och vidta åtgärder för att säkerställa tillgänglighet och inklusivitet, inbegripet genom inrättande av en klagomålsmekanism för utredning av ågeranden som kan innebära diskriminering på grund av funktionsnedsättning inom yrkesrehabilitering och arbete, samt se till att övergången från yrkesutbildning och högre utbildning till arbete på den öppna arbetsmarknaden fungerar smidigt.

Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet (artikel 28)

- 60. a) Vidta alla åtgärder som krävs för att åtgärda motverka att personer med funktionsnedsättning ska löpa högre risk att drabbas av fattigdom och se till att ett funktionsnedsättningsperspektiv ingår i alla undersökningar, all forskning, all politik och alla planer på området fattigdomsminskning.
- b) Se till att personer med funktionsnedsättning har lika tillgång till stöd i alla regioner och kommuner samt förenkla förfarandena för att ansöka om stöd.
- c) Se till att asylsökande, flyktingar och migranter med funktionsnedsättning, inbegripet personer med funktionsnedsättning omfattade av tillfälligt skydd, får tillgång till systemen för stöd till personer med funktionsnedsättning, så att det kan förhindras att de hamnar i fattigdom.

Övrigt:

- En del rekommendationer rör nationell styrning av kommunala insatser;
- Punkt 28, se över "personligt ombud" så att det tillämpas på alla personer med funktionsnedsättning och är enhetligt mellan kommuner.
- Punkt 40, utveckla ett nationellt ramverk som garanterar att stödinsatser kan följa med över kommungränser.

...och så mycket mer.

- Vilka frågor tycker ni att vi ska ta tag i först här i Göteborg?